REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ebaausa kaubandustava tõkestamise seaduse (PTEKS) järelhindamine

Kristel Maidre, Ragne Lokk

26.10.2026

PTEKS

- PTEKSiga luuakse põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esineva ebaausa kaubandustava tõkestamise alused
- Loetletud on **16 ebaausat kaubandustava**, millest:
  - **9** on igal juhul ja **alati keelatud**
  - **7** on keelatud juhul, kui nendes ei ole eelnevalt kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud

Keelatud ebaaus kaubandustava (9)

- **Maksetähtaeg** pikem kui 30 päeva
- **Tasu**, mis ei ole seotud põllumajandustoote ja toidu **müügiga**
- **Maksed** põllumajandustoote ja toidu **raiskumineku või kao** eest
- **Keelduda** põllumajandustoote ja toidu **ostmisest** kui oma lepingulisest kohustusest **lühikese etteteatamisega**
- **Ühepoolselt muuta** põllumajandustoote ja toidu **tarnelepingu tingimusi**
- Jätta andmata müüjaga sõlmitud tarnelepingu tingimuste kohta **kinnituskiri**
- **Ebaseaduslikult** saada müüja **ärisaladust** ning seda **kasutada või avalikustada**
- **Ähvardada** müüjat **kaubanduslike survemeetmete** rakendamisega või **rakendada** müüja vastu suunatud **kaubanduslikke survemeetmeid**
- Nõuda müüjalt **kliendikaebuse läbivaatamisega** seotud kulude hüvitamist

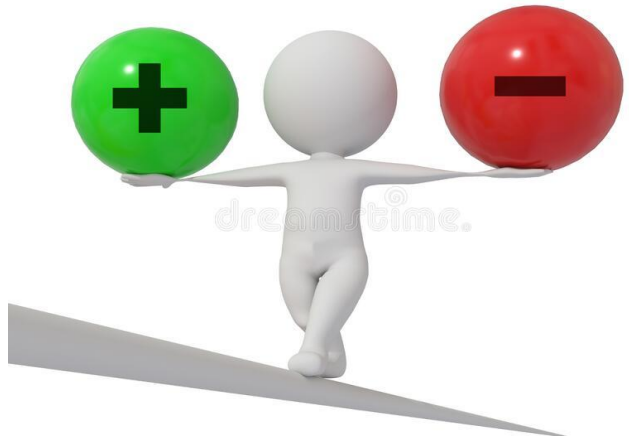
Tingimuslikult keelatud ebaaus kaubandustava (7)

- **Tagastada** müüjale müümata jäänud põllumajandustoode ja toit **ilma müümata jäänud põllumajandustoote ja toidu või nende kõrvaldamise eest maksmata**
- Nõuda müüjalt **tasu põllumajandustoote ja toidu ladustamise, väljapanemise, kaubaloetellu lisamise või turul kättesaadavaks** tegemise eest
- Nõuda müüjalt müügiedenduse käigus müüdava põllumajandustoote ja toidu **allahindluse kulude katmist**
- Nõuda müüjalt müüdava põllumajandustoote ja toidu **turundamise kulude katmist**
- Nõuda müüjalt müüdava põllumajandustoote ja toidu **turustamise kulude katmist**
- Nõuda müüjalt põllumajandustoote ja toidu müügiks kasutatavate **müügialade kordaseadmise eest personalikulude katmist**
- Nõuda müüjalt üksnes **teatud tüüpi, kuju ja suurusega veopakendi kasutamist**, kui põllumajandustoote ja toidu käitlemist reguleerivas õigusaktis ei ole sätestatud teisiti

Direktiiv/PTEKS – mis erineb?

- PTEKS-i **reguleerimisala** – ebaaus kaubandustava on ebaaus kaubandustava olenemata, milline on koostööpartneri majanduslik positsioon ehk kaitstakse põllumajandustoodet ja toitu müüvaid ettevõtjaid ostjate ebaausate kaubandustavade eest
  - Ei kohaldata direktiivis sätestatud käibelävendeid
- PTEKS-is **ei eristata riknevaid põllumajandustooteid ja toitu** –
  - Maksetähtajad – kohaldatakse kõigi põllumajandustoodete ja iga toidu puhul 30-päevast maksetähtaega
- PTEKS-sse lisati **juurde täiendavalt üks tingimuslikult keelatud kaubandustava**:

„Nõuda müüjalt üksnes teatud tüüpi, kuju ja suurusega **veopakendi kasutamist**, kui põllumajandustoote ja toidu käitlemist reguleerivas õigusaktis ei ole sätestatud teisiti“ – see kaubandustava on keelatud juhul kui eelnevalt ei ole selles kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud

PTEKS-i järelhindamine

- Eesmärk: analüüsida seaduse rakenduspraktikat, selle mõju müüjate ja ostjate vahelistele suhetele, esinevaid ebaausaid kaubandustavasid

- Töö teostajad:
  Advokaadibüroo PwC Legal Services ja PwC Advisors (PwC)

- Järelhindamise aruanne

Huvigruppide kaasamine

Toidutarneahela ettevõtjad:

- tootjad ja töötlejad
- jaeketid ja kaubandusettevõtted
- hulgimüüjad, vahendajad

Esindusorganisatsioonid:

- Eesti Toiduainetööstuse Liit
- Eesti Kaupmeeste Liit
- Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda
- Eestimaa Talupidajate Keskliit

Muud osapooled:

- Konkurentsiamet
- Euroopa Komisjoni uuringud
- võrdlusriikide esindajad Lätist, Soomest ja Rootsist

Kaasamise meetoditena kasutati ekspertkohtumisi, intervjuusid, fookusgrupi kohtumisi ja küsitlusi. Lisaks PwC poolt läbiviidud kahele küsitlusele (nii tootjate-töötlejate kui ka ostjate-kauplejate seas), tugineti analüüsis ka Konkurentsiameti poolt 2025. aastal läbiviidud küsitluse tulemustele

Peamised tähelepanekud

Toidutootjad (põllumajandustootjad, toiduainetööstused)

- Ebaausate kaubandustavade esinemine on levinud – PTEKS peab olema oluliselt rangem
- Kõige tajutavam positiivne muutus maksetähtaeg – 30 päeva jooksul saab toote eest raha
- Teadlikkus – teadmised on kas puudulikud või vajavad täiendamist
- Hirmufaktori esinemine – 48% toidutootjaid, kes on kokku puutunud ebaausate kaubandustavadega, ei proovinud olukorda lahendada kartes ostjatega ärisuhete halvenemist või lõppemist

Toidu ostja (kaubandus, jaeketid)

- PTEKS-i sätted on enam kui piisavad
- Kõige problemaatilisem on 30 päevane maksetähtaeg – avaldab mõju käibele. Eristada maksetähtajad kiiresti riknevatele ja kaua säilivatele toodetele
- Teadlikkus –67% hindas väga heaks
- 60% ostjate hinnangul on nende läbirääkimispositsioon tootjate ja töötlejatega pigem halvenenud

Sagedamini mainitud praktikad

Toidutootjad on kokku puutunud:

- kaubanduslike survemeetmete rakendamisega (77%)
- ühepoolsete muudatuste ja müügiga mitteseotud tasude nõudmine (mõlemad 69%)
- maksetähtaegade ületamine ja kauba raiskumisega seotud maksete nõudmine (mõlemad 62%)
- tellimuste tühistamine lühikese etteteatamisajaga (58%)
- kliendikaebustega seotud kulude ülekandmine (46%)
- keeldumine lepingutingimuste kirjalikust kinnitamisest (19%)
- ärisaladuse ebaseaduslik kasutamine (12%)

Hindaja järeldus

Kõige tasakaalukam suund, mis loob eeldused läbimõeldud muudatusteks on hetkel PTEKS-i muutmata jätmine ning põhjalik konsultatsiooniprotsess

- Rakenduspraktika on lühike ning senised mõjud ei ole üheselt mõõdetavad
- Turuosaliste ootused on vastandlikud
- Juhendmaterjalide ja tõlgenduste täpsustamine võimaldab selgitada, kas probleemid tulenevad seadusest või selle rakendamisest
- Dialoog väldib kiirustamist ja liigset sekkumist, mis võivad suurendada reguleerimisriske või tekitada uusi probleeme
- Tagab õigusrahu, mis toetab stabiilsust, vähendab hirmufaktorit ning loob ruumi tõenduspõhiste ja tasakaalustatud otsuste tegemiseks

Edasised sammud

- ➢ EK on alustanud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate ELi eeskirjade läbivaatamist
  - tagasiside-ja konsulteerimisperiood 5.detsember 2025 – 27. veebruar 2026
  - tulemused/ettepanek IV kvartal
- ➢ Toidutarneahela osapoolte vaheline koostöö
- ➢ Teadlikkuse tõstmine

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Tänan!

Ragne.Lokk@agri.ee